Roll No. ..... Total Pages : 4

44602/N

K–8/2114

TEACHING OF SOCIAL STUDIES

Paper–XII

Semester–V

(Common with B.A. B.Ed. and B.Sc. B.Ed.)

Time Allowed : 1½ Hours] [Maximum Marks : 35

Note : The candidates are required to attempt **one** question each from Sections A and B carrying 12 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 2 marks each and **one** objective type question of one mark.

SECTION—A

1. Throw light on the aims and objectives of teaching of Social Studies. 12

2. What do you understand by Instructional Planning ? Discuss its need and importance in detail. 12

Scanned with CamScanner

SECTION—B

3. What do you know about Social Studies room and its importance ? 12

4. What do you mean by Audio Visual Aids ? Explain the importance of Audio Visual Aids. 12

SECTION—C

5. Write in brief on the following :

   (i) Merits of Coordination approach. 2

   (ii) LED Projector. 2

   (iii) Need of Text book. 2

   (iv) Difference between Social Sciences and Social Studies. 2

   (v) Types of Charts. 2

   (vi) Select the correct Option : 1

   Audio Visual Aids should be :

   (a) Small

   (b) Large

   (c) Heavy

   (d) Neither be large nor too small.

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਹਰੇਕ ਵਿਚੋਂ ਇਕ-ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ ਅੰਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 12 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜਮੀ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਬਜੈਕਟਿਵ ਕਿਸਮ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ 1 ਅੰਕ ਹੈ।

ਭਾਗ—A

1. ਸਮਾਜਿਕ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਅਧਿਆਪਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਮੰਤਵਾਂ 'ਤੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾਉ। 12

2. ਸਿਖਿਆ ਸਬੰਧੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ? ਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 12

ਭਾਗ—B

3. ਸਮਾਜਿਕ ਸਿਖਿਆ ਕਮਰੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ? 12

4. ਦੇਖਣ-ਸੁਣਨ ਸਹਾਇਕ ਸਾਧਨਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਦੇਖਣ-ਸੁਣਨ ਸਹਾਇਕ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 12

Scanned with CamScanner

ਭਾਗ—C

5. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ:

(i) ਤਾਲ-ਮੇਲ ਦਿੱਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਫਾਇਦੇ। 2

(ii) LED ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਰ। 2

(iii) ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਲੋੜ। 2

(iv) ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਿਖਿਆ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ। 2

(v) ਚਾਰਟਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ। 2

(vi) ਠੀਕ ਆਪਸ਼ਨ ਚੁਣੋ: 1

ਦੇਖਣ-ਸੁਣਨ ਸਹਾਇਕ ਸਾਧਨ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ:

(a) ਛੋਟੇ

(b) ਵੱਡੇ

(c) ਭਾਰੀ

(d) ਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵੱਡੇ ਅਤੇ ਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਛੋਟੇ।

Scanned with CamScanner

Roll No. ..... Total Pages : 4

44599/N

K–8/2114

TEACHING OF MATHEMATICS

Paper–IX

Semester–V

(Common for B.A. B.Ed. & B.Sc. B.Ed.)

Time Allowed : 1½ Hours] [Maximum Marks : 35

Note : The candidates are required to attempt **one** question each from Sections A and B carrying 12 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 2 marks each and **one** objective type question of one mark.

SECTION—A

1. Explain in detail Axioms, Postulates, Assumptions, Hypothesis in Mathematics. 12

2. Write in detail the contribution of Bhaskaracharya in Mathematics. 12

Scanned with CamScanner

SECTION—B

3. What are the main objective and aim of Teaching Mathematics at elementary level ? 12

4. What is the meaning of Pedagogical analysis ? Explain its need and procedure for continuing pedagogical analysis in Mathematics. 12

SECTION—C

5. Write in brief on the following :

   (i) Scope of Mathematics. 2

   (ii) Cultural Value of Mathematics. 2

   (iii) Historical Development of Notations. 2

   (iv) Sum of three angle of triangle is 180° write its objective in behavioral terms. 2

   (v) Importance of Mathematics in daily life. 2

   (vi) Which of the following is the domain of learning according to bloom ? 1

   (a) Professional

   (b) Experimental

   (c) Social

   (d) Affective.

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਹਰੇਕ ਵਿਚੋਂ **ਇਕ-ਇਕ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 12 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜਮੀ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਬਜੈਕਟਿਵ ਕਿਸਮ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ 1 ਅੰਕ ਹੈ।

ਭਾਗ—A

1. ਗਣਿਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਿਧ ਸਿਧਾਂਤਾਂ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਸੂਲਾਂ, ਮਾਨਤਾਂਵਾਂ ਅਤੇ ਪਰਿ-ਕਲਪਨਾ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 12

2. ਗਣਿਤ ਵਿੱਚ ਭਾਸਕਰ ਅਚਾਰੀਯਾ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ। 12

ਭਾਗ—B

3. ਮੁਢਲੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਗਣਿਤ ਅਧਿਆਪਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮੰਤਵ ਕੀ ਹਨ? 12

4. ਅਧਿਆਪਕੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ? ਗਣਿਤ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰਖਣ ਦੀ ਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 12

Scanned with CamScanner

ਭਾਗ—C

5. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ:

(i) ਗਣਿਤ ਦਾ ਕਾਰਜ-ਖੇਤਰ। 2

(ii) ਗਣਿਤ ਦੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮਹੱਤਤਾ। 2

(iii) ਅੰਕ ਲਿਪੀਆਂ (Notations) ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਕਾਸ। 2

(iv) ਤਿਕੋਨ ਦੇ ਤਿੰਨ ਕੋਣਾਂ ਦਾ ਜੋੜ 180° ਹੈ, ਵਿਵਹਾਰਿਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਲਿਖੋ। 2

(v) ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਗਣਿਤ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ। 2

(vi) ਬਲੂਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਕਾਰਜ-ਖੇਤਰ ਹੈ: 1

(a) ਪੇਸ਼ਾਵਰ

(b) ਪ੍ਰਯੋਗਾਤਮਿਕ

(c) ਸਮਾਜਿਕ

(d) ਭਾਵਾਤਮਿਕ।

Scanned with CamScanner

Roll No. ..... Total Pages : 3

44592/N

K–8/2114

TEACHING OF PUNJABI

Paper–II

Semester–V

(Common with B.A. B.Ed. & B.Sc. B.Ed.)

Time Allowed : 1½ Hours] [Maximum Marks : 35

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਹਰੇਕ ਵਿਚੋਂ **ਇਕ-ਇਕ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 12 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜਮੀ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਬਜੈਕਟਿਵ ਕਿਸਮ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ 1 ਅੰਕ ਹੈ।

Scanned with CamScanner

ਭਾਗ—A

1. ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਨਿਕਾਸ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ? ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਦਸ਼ਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 12

2. ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 12

ਭਾਗ—B

3. ਵਿਦਿਆਰਥੀ 'ਚ ਮੌਖਿਕ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਬਤੌਰ ਅਧਿਆਪਕ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੜੀਆਂ-ਕਿਹੜੀਆਂ ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋ? 4,8

4. ਲਿਖਣ ਸਮੇਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆ ਸ਼ਬਦ-ਜੋੜਾਂ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ? ਇਹਨਾਂ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬਤੌਰ ਅਧਿਆਪਕ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਯਤਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ? 6,6

ਭਾਗ—C

5. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ:

(i) ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ ਦੇ ਨਿਕਾਸ ਦੀ ਅਧੁਨਿਕ ਧਾਰਨਾ। 2

(ii) ਭਾਸ਼ਾ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਵਾਈਗੋਸਟਕੀ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ। 2

(iii) ਭਾਸ਼ਾ ਸਿੱਖਿਆ 'ਚ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਸਮਝਣ ਦਾ ਮਹੱਤਵ। 2

(iv) ਪੜ੍ਹਨਾ ਸਿਖਾਉਣ ਦੀ ਚੁਕਵੀਂ ਵਿਧੀ। 2

(v) ਸੂਖ਼ਮ ਅਤੇ ਸਥੂਲ ਵਾਚਨ। 2

(vi) ਮੌਨ ਪਾਠ ਦਾ ਮਹੱਤਵ। 1

Scanned with CamScanner

PC-44593/N

K-8/2114

हिन्दी शिक्षण-III

(Semester–V)

(Common with B.A., B.Ed. & B.Sc., B.Ed.)

Time : 1½ Hours] [Maximum Marks : 35

नोट : भाग 'क' तथा 'ख' में से **एक-एक** प्रश्न तथा भाग 'ग' अनिवार्य है।

भाग-'क'

I. भाषा का समाज के साथ सम्बन्ध का विवेचन करते हुए भाषा के महत्त्व का विस्तारपूर्वक वर्णन करो। 12

अथवा

II. संविधान के अनुसार भाषाओं की स्थिति पर विचार प्रकट करते हुए पी.ओ.ए.-1992 में भाषाओं के विकास सम्बन्धी सुझावों का वर्णन करो। 12

भाग-'ख'

III. भाषा शिक्षण के सामान्य सिद्धान्त क्या हैं? उनका सोदाहरण विस्तार से वर्णन करो। 12

Scanned with CamScanner

अथवा

IV. शिक्षण की विभिन्न विधियां कौन-कौन सी हैं। इनमें से कौन-सी विधि आपकी दृष्टि में हिन्दी शिक्षण के लिए उचित है, वर्णन करो और क्यों? 12

भाग-'ग'

(अनिवार्य प्रश्न)

V. भाषा और माध्यम भाषा में अन्तर। 2

VI. हिन्दी भाषा शिक्षण में शिक्षक के सामने आने वाली चुनौतियों का वर्णन करो। 2

VII. हिन्दी भाषा के सूत्रों का संक्षेप में वर्णन करो। 2

VIII. हिन्दी भाषा का महत्त्व। 2

IX. कोठारी कमीशन के सुझाव। 2

X. जिस भाषा को समाज स्वीकार नहीं करता उसको क्या कहते हैं?

(क) अपभाषा

(ख) गुप्त भाषा

(ग) विदेशी भाषा

(घ) इनमें से कोई नहीं। 1

Scanned with CamScanner

Total Pages : 2

PC-44591/N

K-8/2114

TEACHING OF ENGLISH-EDUBEDI 1104T 1105T

Paper–I

(Semester–V)

(Common with B.A., B.Ed. & B.Sc., B.Ed.)

Time : 1½ Hours] [Maximum Marks : 35

Note : Attempt *one* question each from Section A and B. Section C is compulsory. Each question of Section A and B carries 12 marks and Section C consisting of six short answer type questions, first *five* carries 2 marks each & the *sixth* one carries 1 mark only.

SECTION–A

I. Define language. Discuss its nature and linguistic principles. (3+3+6)

II. What do you mean by structural approach? Discuss the different types of structures. How will you teach these structures by creating different situations in the class. Illustrate your answer by giving suitable examples. (2+3+7)

Scanned with CamScanner

SECTION–B

III. Differentiate between letter and non-letter methods of teaching reading skill? Discuss in detail one letter and two non-letter methods of teaching reading skill to the students. (3+3+6)

IV. What is the difference between formal and functional grammar? Which is the best method of teaching grammar to the students at early stages of learning the language and why? (3+6+3)

SECTION–C

V. Write short notes on the following :

(a) Role of home language in learning the foreign language.

(b) Disadvantages of direct method of teaching English.

(c) Role playing.

(d) Difference between silent and loud reading.

(e) English as a major window to the world outside.

(f) Write the symbol of one narrow and one wide closing diphthong. (5×2+1×1=11)

Scanned with CamScanner

Roll No. ..... Total Pages : 4

44611/N

K–8/2114

TEACHING OF PHYSICAL EDUCATION

Paper–XXI

Semester–V

(Common with B.A. B.Ed. & B.Sc. B.Ed.)

Time Allowed : 1½ Hours] [Maximum Marks : 35

Note : The candidates are required to attempt **one** question each from Sections A and B carrying 12 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 2 marks each and **one** objective type question of one mark.

SECTION—A

1. Define the term Physical Education. Write down its scope. 3,9

2. Define Curriculum. Why is it important to construct Physical Education Curriculum ? 3,9

Scanned with CamScanner

SECTION—B

3. What is the role of a teacher in Physical Education ? 12

4. Write a detailed note on the need and importance of a Physical Education Room. 12

SECTION—C

5. Write short notes on the following :

   (i) Objectives of Physical Education. 2

   (ii) Define Text Book. 2

   (iii) Relationship of Physical Education with Education. 2

   (iv) Audio Visual Aid. 2

   (v) Importance of Physical Education equipment. 2

   (vi) Select the correct Option : 1

   The Olympics games 2024 were held at :

   (a) Sydney

   (b) Paris

   (c) Los Angeles.

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਹਰੇਕ ਵਿਚੋਂ ਇਕ-ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 12 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜਮੀ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਬਜੈਕਟਿਵ ਕਿਸਮ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ 1 ਅੰਕ ਹੈ।

ਭਾਗ—A

1. ਸ਼ਬਦ ਸਰੀਰਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਜ-ਖੇਤਰ ਲਿਖੋ। 3,9

2. ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ। ਸਰੀਰਕ ਸਿੱਖਿਆ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨਾ ਕਿਉਂ ਮਹਤਵਪੂਰਨ ਹੈ? 3,9

ਭਾਗ—B

3. ਸਰੀਰਕ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ? 12

4. ਇੱਕ ਸਰੀਰਕ ਸਿੱਖਿਆ ਰੂਮ ਦੀ ਲੋੜ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸਤਰਿਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 12

ਭਾਗ—C

5. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ:

   (i) ਸਰੀਰਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਉਦੇਸ਼। 2

Scanned with CamScanner

(ii) ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ। 2

(iii) ਸਰੀਰਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਸਿਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧ। 2

(iv) ਦੇਖਣ ਸੁਣਨ ਸਹਾਇਕ ਸਮਗਰੀ। 2

(v) ਸਰੀਰਕ ਸਿੱਖਿਆ ਸਾਜੋ ਸਮਾਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ। 2

(vi) ਠੀਕ ਆਪਸ਼ਨ ਚੁਣੋ: 1

ਉਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ 2024 ਹੋਇਆ ਸਨ:

(a) ਸਿਡਨੀ

(b) ਪੈਰਿਸ

(c) ਲਾਸ ਏਂਜਲਜ਼।

Scanned with CamScanner

Roll No. ..... Total Pages : 4

44612/NH

B/2114

ਪੰਜਾਬੀ ਲਾਜ਼ਮੀ

Semester–V

Time Allowed : 3 Hours] [Maximum Marks : 75

ਨੋਟ: ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ।

ਭਾਗ-ਓ

1. ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਦੇ ਸਰੂਪ, ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਰਜ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਓ?

ਜਾਂ

ਡਾਇਰੀ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਓ?

ਜਾਂ

ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰੋ। 10

Scanned with CamScanner

2. ਵਾਰਤਕੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਦਰਜ 'ਗਿਆਨ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਦੇ ਵਿਚਲੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ, ਮੂਲ ਭਾਵ ਤੇ ਜੀਵਨੀ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

'ਮਿੱਤ੍ਰਤਾ' ਨਿਬੰਧ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਕੀ ਹੈ? ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

'ਗੌਤਮ ਬੁੱਧ' ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਬਾਰੇ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜੋ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 10

ਭਾਗ-ਅ

3. ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਇਕਾਂਗੀ/ਕਹਾਣੀ ਰਚਨਾ ਕਰੋ: 10

ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ, ਰਖਵਾਲਾ, ਅੰਬ ਚੁਪਣਾ, ਖੱਟੇ ਅੰਬ, ਇਮਾਨਦਾਰੀ।

4. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਿੰਨਾਂ ਉਪਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ **ਇੱਕ-ਇੱਕ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ: 5,5,5

(ੳ) (i) ਅਗੇਤਰ ਪਿਛੇਤਰ ਤੇ ਮਧੇਤਰ ਕੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?

(ii) ਮੂਲ ਧਾਤੂ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਸ਼ਬਦ ਰਚਨਾ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?

(ਅ) (i) ਵਾਕੰਸ਼ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਹ ਕਿੰਨੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

(ii) ਕਿਰਿਆ-ਵਾਕੰਸ਼ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸਾ ਲਿਖਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਦੀ ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਕਿਸਮਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਓ?

(ੲ) (i) ਕਾਰਕ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸਾ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਦੀ ਸਥਾਪਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਕੀ ਹਨ?

(ii) ਕਾਰਕ ਕਿੰਨੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ? ਉਦਾਹਰਨਾ ਸਹਿਤ ਲਿਖੋ।

ਭਾਗ-ੲ

5. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ: 15×2=30

(i) ਪਰਚੀ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?

(ii) ਨਿਬੰਧ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਿੰਨਾ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

(iii) ਡਾਇਰੀ ਦੀਆਂ ਕੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ?

(iv) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਖਤ ਲਿਖਿਆ?

(v) ਗੋਸਟਿ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?

Scanned with CamScanner

(vi) 'ਹੋਣਹਾਰ ਮਾਂ ਮਹਿਟਰ' ਲੇਖ ਦਾ ਲੇਖਕ ਕੌਣ ਹੈ?

(vii) ਲੇਖਕ ਨੇ ਪਰੀਖਸ਼ਤ ਦੀ ਕਥਾ ਕਿਸ ਕੋਲੋਂ ਸੁਣੀ ਸੀ?

(viii) ਬੈਰਾਗੀ ਦਾ ਅਸਲ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ ਉਸਦਾ ਹੁਲੀਆਂ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਸੀ?

(ix) ਲੇਖਕ ਅਨੁਸਾਰ ਭੇੜ ਚਾਲ ਦੀ ਰੁਚੀ ਦੇ ਕੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ?

(x) ਭਾਵੰਸ਼ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

(xi) ਸਮਾਸੀ ਸ਼ਬਦ ਕਿਹੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?

(xii) ਦੁਹਰੁਕਤੀ ਤੋਂ ਉਪਜੇ ਪੰਜ ਸੰਯੁਕਤ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖੋ।

(xiii) ਅਕਰਮਕ ਕਿਰਿਆ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?

(xiv) ਵਿਭਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਾਲੇ ਦੋ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖੋ।

(xv) ਗਤੀਵਾਚਕ ਕਿਰਿਆ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਓ।

Scanned with CamScanner

Roll No. ..... Total Pages : 4

44616/NH

C/2114

ENGLISH

(COMMUNICATION SKILLS)

Semester–V

Time Allowed : 3 Hours] [Maximum Marks : 75

Note : Attempt all the questions.

SECTION—A

1. Write a detailed critical note on the title of the play *Arms and the Man.*

Or

Bring out the contrast between Nicola and Louka and comment on their respective roles. 13

2. Attempt any **four** of the given questions in about 50 words of the following : 4×3=12

(a) What are Bluntschli's views on Warfare?

Scanned with CamScanner

(b) Write a note on Shaw's realism in the play.

(c) Bring out the dramatic significance of Act II.

(d) How does Louka react to the advice of Nicola?

(e) Point out the difference between Bluntschli and Sergius.

(f) What is Sergius' opinion about Soldiering and the secret of successful fighting?

(g) Explain the Symbolic value of Bluntschli's chocolate rations and Raina's chocolate creams.

SECTION—B

3. Make a summary of the following passage. Provide a suitable title also. 8,2

It is physically impossible for a well-educated intellectual or brave man to make money the chief object of his thoughts : Just as it is for him to make his dinner the principal object of them. All healthy people like their dinner, but dinner is not the main object of their lives. So all healthy minded people like making money, ought to like it. And enjoy the sensation of winning it; but the main object of their life is not money; it is something

better than money. A good soldier, for instance mainly wished to do his fighting well. He is glad of his pay very properly so, and justly grumbles when you keep him ten years without it-still, his main notion of life is doctors. They like fees no doubt, ought to like them; yet if they are brave and well educated, the entire object of their lives is not the fees. They, on the whole, desire to cure the sick, and if they are good doctors, and the choice were fairly put to them, they would rather cure their patient, and lose the fee than kill him and get it. And so with all other brave and rightly trained men; their work is first, their fee second-very important no doubt but still second. But in every notion, as I said, there are vast numbers of people who are ill-educated cowardly and more or less stupid. And with these people just as certainly the fee is first and the work second.

4. Write a letter to your father explaining to him that you want to join Indian Army after your 10-2.

Or

Suppose you are Mehakarn. Write a letter to your friend Tamanna congratulating him for his new job offer. 10

[P. T. O.

Scanned with CamScanner

SECTION—C

5. Draft a brief report on the Prize Distribution Function of your college.

Or

Write a Press-Report about your Annual College Athletic Meet. 7

6. Write an e-mail to the editor of a newspaper to create an awareness among the masses about pollution hazards.

Or

Write an e-mail to your father informing him about the prize you have won by standing first in an event of Youth festival. 8

7. Use any **fifteen** of the following words in sentences of your own : 15×1=15

Array, Anthropology, Beam, Crude, Chunk, Deviation, Domain, Denominator, Elasticity, Entrant, Foetal, Implicit, Induce, Monetary, Helix, Lexical, Matrix, Optimum, Prevalence, Proton.

Scanned with CamScanner

Roll No. .....

Total Pages : 8

44623/NH

C–2114

HISTORY OF THE WORLD

(1500–1950 A.D.)

Paper–I

Semester–V

Time Allowed : 3 Hours] [Maximum Marks : 75

Note : The candidates are required to attempt **two** questions each from Sections A and B carrying 12 marks each and the entire Section C consisting of Part–I 8 short answer type questions carrying 2 marks each and Part–II a map carrying 11 marks out of which 7 marks are for filling the map and 4 marks for explanatory note.

Scanned with CamScanner

SECTION—A

1. What were the causes of the Reformation Movement in Europe ? 12

2. Analyze the various reforms introduced by Napoleon in France. 12

3. Discuss the main aims and principles of the Congress of Vienna. 12

4. Describe the various stages of the Unification of Germany. 12

SECTION—B

5. Explain the origin and progress of Industrial Revolution in Europe. 12

6. What were the reasons for the rise of Fascism in Italy ? 12

7. Give an account of the main causes of the Second World War. 12

8. Write in detail about the Modernization of Turkey under Kamal Pasha. 12

SECTION—C

9. **PART–I**

Write short notes on the following : 8×2=16

(i) Renaissance.

(ii) Voltaire.

(iii) Garibaldi.

(iv) Bolsheviks and Mensheviks.

(v) Immediate Cause of the First World War.

(vi) Principles of Nazism.

(vii) Gestapo.

(viii) Treaty of Lausanne.

PART–II (MAP)

On the outline map of Europe, show the Political changes made through the Vienna Congress of 1815 A.D. also give an explanatory note.

Scanned with CamScanner

Or

On the outline map of Italy, show the various stages in the Unification of Italy, also give an explanatory note. 7,4

Or

(Only for Blind students in lieu of Map)

Write short notes on any **two** of the following : 2×5½=11

(i) Causes of the French Revolution of 1789 A.D.

(ii) Results of the Russian Revolution.

(iii) Treaty of Versailles.

(iv) Creation of Israel.

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਹਰੇਕ ਵਿਚੋਂ ਦੋ-ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 12 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਜਿਸ ਵਿੱਚ Part–I 8 ਛੋਟੇ-ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ, ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ ਅਤੇ Part–II ਵਿੱਚ ਨਕਸ਼ਾ ਹੈ, ਨਕਸ਼ਾ ਭਰਨ ਦੇ 7 ਅੰਕ ਅਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖਣ ਦੇ 4 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

1. ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਧਰਮ-ਸੁਧਾਰ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਸਨ? 12

2. ਫ਼ਰਾਂਸ ਵਿੱਚ ਨੈਪੋਲੀਅਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ। 12

3. ਵਿਆਨਾ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 12

4. ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਏਕੀਕਰਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਂਵਾਂ ਬਾਰੇ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 12

Scanned with CamScanner

ਭਾਗ—B

5. ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਿਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੀ ਉੱਤਪਤੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 12

6. ਇਟਲੀ ਵਿੱਚ ਫ਼ਾਸੀਵਾਦ ਦੇ ਉਭਾਰ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਸਨ? 12

7. ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 12

8. ਕਮਾਲ ਪਾਸ਼ਾ ਅਧੀਨ ਤੁਰਕੀ ਦੇ ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤਾਰਪੂਰਵਕ ਲਿਖੋ। 12

ਭਾਗ—C

9. **ਭਾਗ-I**

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ: 8×2=16

(i) ਪੁਨਰ-ਜਾਗਰਨ।

(ii) ਵਾਲਤੇਅਰ।

(iii) ਗੈਰੀਬਾਲਡੀ।

(iv) ਬੋਲਸ਼ੇਵਿਕ ਅਤੇ ਮੇਨਸ਼ੇਵਿਕ।

(v) ਪਹਿਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦਾ ਤੱਤਕਾਲੀ ਕਾਰਨ।

(vi) ਨਾਜ਼ੀਵਾਦ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ।

(vii) ਗੇਸਟੈਪੋ।

(viii) ਲੋਸੇਨ ਦੀ ਸੰਧੀ।

ਭਾਗ-II (ਨਕਸ਼ਾ)

ਯੂਰਪ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਉੱਪਰ 1815 ਈ. ਦੀ ਵਿਆਨਾ ਕਾਂਗਰਸ ਰਾਹੀਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਨੋਟ ਵੀ ਦਿਓ।

ਜਾਂ

ਇਟਲੀ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਉੱਪਰ ਇਟਲੀ ਦੇ ਏਕੀਕਰਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਅ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਨੋਟ ਵੀ ਦਿਓ। 7,4

[P. T. O.

Scanned with CamScanner

ਨੋਟ: ਕੇਵਲ ਨੇਤਰਹੀਣ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਨਕਸ਼ੇ ਦੀ ਥਾਂ

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ:

$2 \times 5\frac{1}{2} = 11$

(i) 1789 ਈ. ਦੀ ਫ਼ਰਾਂਸੀਸੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ।

(ii) ਰੂਸੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੇ ਸਿੱਟੇ।

(iii) ਵਰਸਾਇ ਦੀ ਸੰਧੀ।

(iv) ਇਜ਼ਰਾਇਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ।

Scanned with CamScanner

PC-44629/NH

C/2114

ABSTRACT ALGEBRA

(Semester–V)

Time : Three Hours] [Maximum Marks : 40

Note : Section-A and B consist of four questions of 6 marks each. Candidates are required to attempt any *two* questions each from Section-A and B. Section-C will be compulsory and have 8 short answer type questions of 2 marks.

SECTION–A

I. If H and K are two subgroups of a group G, then show that HK is a subgroup of G iff HK=KH.

II. State and prove Lagrange's theorem.

III. Prove that the subgroup of the cyclic group is cyclic.

IV. Prove that the Normalizer of an element in a group G is a subgroup of G.

SECTION–B

V. Let R be a ring such that $x^2 = x$ for all $x \in R$, then show that (i) R is commutative ring, (ii) $x + x = 0$ for all $x \in R$. (iii) $x + y = 0 \Rightarrow x = y$.

Scanned with CamScanner

VI. Every field is an Integral domain.

VII. State and prove First Isomorphism theorem on Rings.

VIII. Show that every Euclidean domain is a PID.

SECTION–C
(Compulsory Question)

IX. (a) Define abelian Group.

(b) Give an example of the group having all proper subgroup as cyclic but the group itself is not cyclic.

(c) If G is a group and $a \in G$, then show that $a * a = a$ implies $a = e$.

(d) Define units and ideals.

(e) Define Isomorphic groups.

(f) Give an example of the ring in which prime element is not irreducible.

(g) Define ring.

(h) Find the roots of $x^2 + 3x - 4$ in Z_6. (8×2=16)

Scanned with CamScanner

PC–44624/NH

C–2114

ECONOMICS OF DEVELOPMENT–I

(Semester–V)

Time : 3 Hours] [Maximum Marks : 75

Note : Attempt **two** questions each from Sections A & B carrying 12 marks each and the entire Section C consisting of 9 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION–A

I. Critically examine the Classical theory of economic growth.

II. Evaluate Lewis' theory of unlimited supply of labour.

III. Critically evaluate Marxian model of economic development.

IV. Identify the various methods of measuring economic development. Which method you consider the best and why?

SECTION–B

V. Explain Nurkse's theory of balanced growth.

VI. Discuss the big push approach to economic development. What are its limitations?

VII. Evaluate Leontief's Static input-output model.

VIII. Explain social marginal productivity criterion for investment.

Scanned with CamScanner

SECTION–C

(Compulsory Question)

IX. All questions are compulsory :

1. Capital intensive technique.
2. Define underdeveloped economy.
3. Financial planning.
4. Import substitution.
5. What is the appropriate technique?
6. Warranted rate of growth.
7. Price mechanism.
8. Meaning of investment criterion.
9. Assumptions of neo-classical model of growth.

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ **ਦੋ-ਦੋ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 12 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 9 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ–A

I. ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਕਲਾਸੀਕਲ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਿਕ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰੋ।

II. ਲੇਬਰ ਦੀ ਅਸੀਮਤ ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਲੂਇਸ (Lewis) ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ।

III. ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਮਾਡਲ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ।

IV. ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਮਾਪਣ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ। ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹੜੀ ਵਿਧੀ ਸੱਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਉਂ?

ਭਾਗ–B

V. ਸੰਤੁਲਿਤ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਰਕਸੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

VI. ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ Big push ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਕੀ ਸੀਮਾਵਾਂ ਹਨ?

VII. ਲਿਉਨਟੀਫ (Leontief) ਦੇ ਸਥਿਰ ਨਿਵੇਸ਼-ਨਿਕਾਸ ਮਾਡਲ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ।

VIII. ਨਿਵੇਸ਼ ਲਈ ਸਮਾਜਿਕ ਸੀਮਾਂਤ ਉਤਪਾਦਿਕਤਾ ਮਾਪਦੰਡ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

Scanned with CamScanner

ਭਾਗ–C

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

IX. ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ :

1. ਪੂੰਜੀ-ਤੀਬਰਤਾ ਤਕਨੀਕ।
2. ਅਰਧ-ਵਿਕਸਿਤ ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
3. ਵਿਤੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ।
4. ਆਯਾਤ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ।
5. ਢੁਕਵੀਂ ਤਕਨੀਕ ਕੀ ਹੈ?
6. ਵਾਧੇ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਦਰ।
7. ਕੀਮਤ ਬਣਤਰ।
8. ਨਿਵੇਸ਼ ਮਾਪਦੰਡ ਦੇ ਅਰਥ।
9. ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਵ-ਕਲਾਸੀਕਲ ਮਾਡਲ ਦੀਆਂ ਮਾਨਤਾਵਾਂ।

Scanned with CamScanner

Roll No. ..... Total Pages : 3

44630/NH

C/2114

MATHEMATICAL METHODS–I

Paper–II

Semester–V

Time Allowed : 3 Hours] [Maximum Marks : 40

Note : The candidates are required to attempt **two** questions each from Sections A and B carrying 6 marks each and the entire Section C consisting of 8 short answer type questions carrying 2 marks each.

SECTION—A

1. State and prove Second shifting theorem of inverse Laplace Transforms. 6

Scanned with CamScanner

2. State and prove the Existence theorem of Laplace Transforms. 6

3. Using Laplace transformation of derivatives, solve : L(cosat); L(t sinhat). 6

4. State and prove Convolution theorem. 6

SECTION—B

5. Solve : $y'' + y = 8\cos t; y(0) = -1, y'(0) = 1.$ 6

6. Solve : 6

$$\left(tD^2 + (1-2t)D - 2\right)y = 0; y(0) = 1, y'(0) = 2.$$

7. Solve : $\left(tD^2 + D + 4t\right)y = 0; y(0) = 3, y'(0) = 0.$ 6

8. Find the solution of heat equation by using the Laplace transform. 6

SECTION—C

9. Answer the following questions : 8×2=16

(i) Define the Laplace Transforms.

(ii) State second shifting theorem of Laplace Transforms.

(iii) Define initial value problems.

(iv) State change of scale property of Laplace transform.

(v) Define the Partial Differential equation.

(vi) Define the Ordinary Differential equation.

(vii) Define the Wave Equation.

(viii) Define the Laplace Equation.

Scanned with CamScanner

Roll No. ..... Total Pages : 3

44631/NH

C/2114

DISCRETE MATHEMATICS–I

Option–(i)

Semester–V

Time Allowed : 3 Hours] [Maximum Marks : 40

Note : The candidates are required to attempt **two** questions each from Sections A and B carrying 6 marks each and the entire Section C consisting of 8 short answer type questions carrying 2 marks each.

SECTION—A

1. In a group of 60 people, 27 like cold drinks and 42 like hot drinks and each person likes at least one

Scanned with CamScanner

of the two drinks. How many like both coffee and tea? How many like only cold drinks ? 6

2. Prove that product of two lattices is a lattice. 6

3. A bag contains 8 white and 4 red balls. Five balls are drawn at random. What is the probability that two of them are red and three are white? 6

4. Prove that the distinct equivalence classes of an equivalence relation on a set form a partition of that set. 6

SECTION—B

5. Explain in detail the representation of the directed graphs and also give one example. 6

6. State and prove Euler theorem. 6

7. Prove that in a complete graph the number of edges in $n(n-1)/2$. 6

8. Define the Tree. State its properties. Explain the process of Tree searching. 6

SECTION—C

9. Answer the following questions : 8×2=16

(i) Define the Grammar.

(ii) Find x if $\frac{1}{7!}+\frac{1}{8!}=\frac{x}{9!}$.

(iii) Define an equivalence relation and give an example.

(iv) Three coins are tossed once. Find the probability of getting exactly 2 heads.

(v) Define the Path.

(vi) Define the Weighted graph.

(vii) Define the Minimum spanning tree.

(viii) Define the Forest.

Scanned with CamScanner

Roll No. ..... Total Pages : 4

44613/NH

B/2114

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ (ਚੋਣਵਾਂ)

Semester–V

Time Allowed : 3 Hours] [Maximum Marks : 75

ਨੋਟ: ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ।

ਭਾਗ-ਓ

1. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਿਸੇ **ਇੱਕ** ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਲਿਖੋ: 11

(ਓ) 'ਮੋਤੀ ਤ ਮੰਦਿਰ ਊਸਰਹਿ'

(ਅ) 'ਸਾਈਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂਦੜੇ ਵੱਲ'।

ਜਾਂ

'ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ' **ਜਾਂ** 'ਦਮੋਦਰ' ਦੇ ਜੀਵਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਤੇ ਕਾਵਿ ਕਲਾ ਉੱਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।

Scanned with CamScanner

2. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਾਵਿ ਟੁਕੜੇ ਦੀ ਸਾਹਿਤਕ ਪਰਖ ਕਰੋ: 11

(ੳ) ਫ਼ਰੀਦਾ ਖਾਕੁ ਨ ਨਿੰਦੀਐ ਖਾਕੁ ਜੇਡੁ ਨਾ ਕੋਇ॥
ਜੀਵਦਿਆਂ ਪੈਰਾਂ ਤਲੈ ਮੋਇਆਂ ਉਪਰਿ ਹੋਇ॥
ਫਰੀਦਾ ਜੰਗਲ ਜੰਗਲ ਕਿਆ ਭਵਹਿ ਵਣ ਕੰਡਾ ਮੋੜੇਹਿ॥
ਵਸੀ ਰਬੁ ਹਿਆਲੀਐ ਜੰਗਲ ਕਿਆ ਢੂਢੇਹਿ॥
ਫ਼ਰੀਦਾ ਇਨੀ ਨਿੱਕੀ ਜੰਘੀਐ ਥਲ ਡੂਗਰ ਭਵਿਓਮਿ॥
ਅਜੁ ਫ਼ਰੀਦੈ ਕੂਜੜਾ ਸੈ ਕੋਹਾਂ ਥੀਓਮਿ॥

ਜਾਂ

(ਅ) ਸੁੰਭ ਨਿਸੁੰਭ ਪਠਾਇਆ ਜਮ ਦੇ ਧਾਮ ਨੋ॥
ਇੰਦ੍ਰ ਸੱਦ ਬੁਲਾਇਆ ਰਾਜ ਅਭਖੇਪ ਨੋਂ॥
ਸਿਰ ਪਰ ਛਤ੍ਰ ਫਿਰਾਇਆ ਰਾਜੇ ਇੰਦ੍ਰ ਦੈ॥
ਚਉਦਹ ਲੋਕਾਂ ਛਾਇਆ ਜਸੁ ਜਗਮਾਤ ਦਾ॥
ਦੁਰਗਾ ਪਾਠ ਬਣਾਇਆ ਸਭੇ ਪਾਉੜੀਆਂ॥
ਫੇਰ ਨ ਜੁਨੀ ਆਇਆ ਜਿਨ ਇਹ ਗਾਇਆ॥

ਭਾਗ-ਅ

3. ਨਾਟਕ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਰੰਗਮੰਚ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸੰਬੰਧ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 11

4. 'ਝਨਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀ' ਨਾਟਕ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਕੀ ਹੈ?

ਜਾਂ

'ਝਨਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀ' ਨਾਟਕ ਦੀ ਨਾਇਕਾ ਕੌਣ ਹੈ? ਉਸਦਾ ਚਰਿੱਤਰ ਚਿਤਰਨ ਕਰੋ। 12

ਭਾਗ-ਏ

5. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ: 15×2=30

(i) 'ਜੋਗੀ ਸੋ ਜੋ ਰਾਖੈ ਜੋਗ' ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਸੱਚੇ ਜੋਗੀ ਦੇ ਕੀ ਲੱਛਣ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ?

(ii) 'ਵਾਰ ਯੋਧੇ ਵੀਰੇ ਪੂਰਬਾਣੀ ਕੀ' ਵਿੱਚ ਕਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦਾ ਵਰਣਨ ਹੈ?

(iii) ਸ਼ੇਖ ਫ਼ਰੀਦ ਜੀ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਨਾਸ਼ਮਾਨਤਾ ਬਾਰੇ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਹਨ?

(iv) ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਕੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਹਨ?

Scanned with CamScanner

(v) 'ਜਬ ਹਮ ਹੋਤੇ ਤਬ ਤੂ ਨਾਹੀਂ' ਸ਼ਬਦ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਤੋਂ ਵਿਛੜ ਕੇ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਕੀ ਹਾਲਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?

(vi) ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਬਾਣੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।

(vii) 'ਚੰਡੀ ਦੀ ਵਾਰ' ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਹੈ ਜਾਂ ਮਿਥਿਹਾਸਕ? ਇਸਦਾ ਮੂਲ ਸਰੋਤ ਕੀ ਹੈ?

(viii) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਬਾਣੀ ਦਰਜ ਹੈ?

(ix) 'ਝਨਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀ' ਨਾਟਕ ਦੇ ਤਿੰਨ ਐਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਦਾ ਕੀ ਫ਼ਰਕ ਹੈ?

(x) ਭੰਤੀ ਗੰਗਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲਿਆ ਕੇ ਇੰਨਾ ਖੁਸ਼ ਕਿਉਂ ਸੀ?

(xi) ਬਲਬੀਰੋ ਭੰਤੀ ਨੂੰ ਜੱਟ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੰਨਦੀ?

(xii) ਅਰਜਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਭਤੀਜਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੈ?

Scanned with CamScanner

Roll No. ..... Total Pages : 4

44617/NH

C-2114

ENGLISH LITERATURE (ELECTIVE) :

(POETRY AND THE HISTORY OF ENGLISH LITERATURE)

Semester–V

Time Allowed : 3 Hours] [Maximum Marks : 75

Note : Attempt all the questions.

SECTION—A

1. Attempt any **four** of the following terms in about 150 words each : 4×3=12

   (a) Light Verse.

   (b) Hyperbole.

   (c) Conceit.

Scanned with CamScanner

(d) Free verse.

(e) Rhyme.

(f) Lyric.

2. Discuss major essayists of the Romantic period.

Or

Write a note on the Poetic Drama. 11

SECTION—B

3. Discuss the element of pathos in the poem '*The Affliction of Margaret*'.

Or

Discuss the theme of the poem '*Shaper Shaped*'. 11

4. Discuss Don Juan as a satire.

Or

What are the features of a Byronic hero? Discuss with reference to the Canto 1 of Don Juan. 11

SECTION—C

5. Write short answers of the following in about 30 words each : 7×2=14

(a) Who is the narrator of Don Juan? (Don Juan)

(b) Comment on the character of Donna Inez. (Don Jaun)

(c) What are the sufferings which the blind child undergoes?

(d) What do we learn about him from 'A shilling life'? (Who's who)

(e) Why are the parrots termed as 'gipsy' and 'gay marauders' (The Bird Sanctuary)

(f) How does the Poet contrast his former life with the present life in the Poem "Shaper Shaped"?

(g) Why does the Poet not wish his mother back to life? (On the receipt of my mother's Picture out of Norfolk)

Scanned with CamScanner

6. Define the following terms in about 30 words each : 4×2=8

(a) Doggerel.

(b) Epithet.

(c) Hymn.

(d) Hyperbole.

7. Write short notes on any **four** of the following in about 100 words each : 4×2=8

(a) The Rime of the Ancient mariner.

(b) 'Ulysses' by Tennyson.

(c) David Copperfield.

(d) Tess of the d'Urbervilles.

(e) William Hazlitt's essay 'On reading old books'.

(f) 'Preface to Lyrical Ballads'.

Scanned with CamScanner

Roll No. ..... Total Pages : 4

44618/NH

C/2114

HINDI : HINDI SAHITYA AUR KAVYASHASTRA

Paper–HINBA3PUP109

Option–(i)

Semester–V

Time Allowed : 3 Hours] [Maximum Marks : 75

नोट: यह प्रश्न-पत्र **तीन** खण्डों में विभाजित है। निर्देशानुसार उत्तर दीजिए।

खण्ड-क

1. निम्नलिखित प्रश्नों में से किसी **एक** प्रश्न का उत्तर दीजिए: 9

(क) काव्य के लक्षणों का वर्णन करते हुए काव्य के स्वरूप को स्पष्ट कीजिए।

अथवा

(ख) महाकाव्य के स्वरूप को स्पष्ट करते हुए इसके तत्व का वर्णन कीजिए।

Scanned with CamScanner

2. निम्नलिखित में से किसी **एक** छन्द का लक्षणों और उदाहरण सहित वर्णन कीजिए: 8

दोहा या कुँडलिया।

खण्ड-ख

3. निम्नलिखित प्रश्नों में से किसी **एक** प्रश्नों का उत्तर दीजिए: 9

(क) सूरदास वात्सल्य रस के सम्राट कवि है, इस उक्ति को स्पष्ट करते हुए सूर काव्य में वर्णित वात्सल्य रस का उदाहरण सहित वर्णन कीजिए।

अथवा

(ख) कबीरदास का जीवन व साहित्यिक परिचय का वर्णन कीजिए।

4. निम्नलिखित में से किसी **एक** पद्यांश की सप्रसंग व्याख्या कीजिए: 5

हरि जननी मैं बालकि तेरा,
काहे न औगुण बकसहु मेरा।। टेक।।
सुत अपराध करैं दिन केते, जननी कै चित रहैं न तेते।
कर गहि केस करे जौ घाता, तउ न हेतु उतारै माता।
कहै कबीर एक बुधि विचारों, बालक दुखी दुखी महतारी।।

अथवा

मधुबन तुम क्यौं रहत हरे।

बिरह वियोग स्याम सुन्दर के ठाढ़े क्यों न जरे।
मोहन बेनु बजावत तुम तर, साखा टेकि खरे।
मोहे थावर अरु जड़ जंगम, मुनि जन ध्यान टरे।
वह चितवनि तू मनन धरत है, फिरि फिरि पुहुप धरे।

5. निम्नलिखित प्रश्नों में से किसी **एक** प्रश्न का उत्तर दीजिए: 9

(क) 'अंग्रेज स्त्रोत' निबंध का सार लिखिए।

(ख) 'ठेले पर हिमालय' निबंध का उद्देश्य स्पष्ट कीजिए।

6. निम्नलिखित में से किसी **एक** गद्यांश की सप्रसंग व्याख्या कीजिए: 5

तुम दिवाकार हो-तुम्हारे प्रकाश से अज्ञानांधकार दूर होता है। तुम अग्नि हो-क्योंकि तुम सब खाते हो, तुम यम हो- विशेष करके अमला वर्ग के, अतएव हे अंग्रेज हम तुमको प्रणाम करते हैं।

अथवा

राम का जीवन एक ट्रेजेडी है। किसी भी बड़ी महिमा की अवतारणा के लिए, किसी भी महासत्य की स्थापना के लिए, ट्रेजेडी की आवश्यकता होती है। महासत्य सिद्धि के पूर्व बलि मांगते हैं। इनका अवतरण विश्व के लिए मंगलमय होता है, पर जिसके माथे से उतरते हैं, उसको तो भोगना ही भोगना पड़ता है।

खण्ड-ग

7. निम्नलिखित प्रश्नों के संक्षिप्त उत्तर दीजिए : 15×2=30

(i) सोरठा छंद की उदाहरण लिखिए।

Scanned with CamScanner

(ii) हरिगीतिका छंद की उदाहण व स्पष्टीकरण लिखिए।

(iii) राघव करुणो रसः में निबंधकार ने श्री राम के विषय में क्या कहा है?

(iv) ठेले पर हिमालय निबंध का उद्देश्य बताइए।

(v) नयनों की गंगा का उद्देश्य बताइए।

(vi) लक्षणा शब्दशक्ति से क्या अभिप्राय है?

(vii) लेखक को अपनी रचना के लिए 'ठेले पर हिमालय' शीर्षक कैसे सुगमता से मिल जाता है?

(viii) अंग्रेज स्त्रोत निबंध में लेखक अंग्रेजों को 'दशावतारधारी' कह कर क्यों संबोधित करता हैं?

(ix) पूरन सिंह ने किस नयन को धन्य कहा है?

(x) कछुआ धर्म निबंध का मूल भाव क्या है?

(xi) नागमती वियोग खण्ड में जायसी ने किस विषय को वर्णित किया है?

(xii) सूरदास माखन चोरी प्रसंग में क्या बताना चाहते हैं?

(xiii) बरवै छंद का लक्षण बताइए।

(xiv) व्यंजना शब्द-शक्ति किसे कहते हैं, उदाहरण सहित स्पष्ट कीजिए।

(xv) चौपई छंद का उदाहरण बताइए।

Scanned with CamScanner

Roll No. .....

Total Pages : 8

44625/NH

C/2114

POLITICAL SCIENCE : COMPARATIVE POLITICAL SYSTEM (UK & USA)

Paper–BPOLBP2501

Semester–V

Time Allowed : 3 Hours] [Maximum Marks : 70

Note : The candidates are required to attempt **two** questions each from Sections A and B carrying 10½ marks each and the entire Section C consisting of 14 short answer type questions carrying 2 marks each. Your each short note answer should be in 50 words or 7-10 lines.

Scanned with CamScanner

SECTION—A

1. Define Comparative Politics and write down its scope and importance. 10½

2. What do you know about British Political Tradition ? Write down its features. 10½

3. What do you mean by Cabinet or Parliamentary form of Government ? Explain the features of Cabinet System in England. 10½

4. Explain the composition and functions of the British House of Commons. 10½

SECTION—B

5. Explain the Executive and Legislative powers of the American President. 10½

6. Evaluate the Composition, Powers and Positions of the House of Representative. 10½

7. Discuss the Nature and Working of Federal System in U.S.A. 10½

8. What do you mean by Pressure Groups ? What is their role in British Political System ? 10½

SECTION—C

9. Write short notes on the following : 14×2=28

   (i) Write down any two shortcomings of Comparative Method.

   (ii) Why British Constitution is known as Mother Constitution ?

   (iii) Explain the rights of the British Citizens.

   (iv) Write down any two Political conventions of the British Constitution.

   (v) Write down differences between Cabinet and Council of Ministers.

   (vi) How Prime Minister of Great Britain is appointed ?

Scanned with CamScanner

(vii) What was known as CABAL in Great Britain ?

(viii) Write down the features of American Federalism.

(ix) When the Present Constitution of the USA was enacted ?

(x) Write down the method of removal of American President.

(xi) What is Senate ?

(xii) What do you mean by Filibuster ?

(xiii) What do you mean by Double Citizenship in America ?

(xiv) Write down the names of two main Political Parties of Great Britain.

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ-ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10½ ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿੱਚ 14 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜਮੀ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜਵਾਬ 50 ਸ਼ਬਦਾਂ ਜਾਂ 7-10 ਲਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਓ।

ਭਾਗ—A

1. ਤੁਲਨਾਤਮਿਕ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਜ-ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ। 10½

2. ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ? ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ। 10½

3. ਕੈਬਨਿਟ ਜਾਂ ਸੰਸਦੀ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਕੈਬਨਿਟ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 10½

4. ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕਾਮਨਜ਼ ਸਦਨ ਦੀ ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 10½

Scanned with CamScanner

ਭਾਗ—B

5. ਅਮਰੀਕਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀਆਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 10½

6. ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਸਦਨ (House of Representative) ਦੀ ਬਣਤਰ, ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ। 10½

7. ਯੂ.ਐਸ.ਏ. ਵਿੱਚ ਸੰਘੀ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲਤਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 10½

8. ਦਬਾਉ ਗਰੁਪਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ? 10½

ਭਾਗ—C

9. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ: 14×2=28

(i) ਤੁਲਨਾਤਮਿਕ ਵਿਧੀ ਦੀਆਂ ਕਿਸੇ ਦੋ ਕਮੀਆਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।

(ii) ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਮਦਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਉਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

(iii) ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਨਾਗਰਿਕਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

(iv) ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਦੋ ਰਾਜਨੀਤਕ ਰਵਾਇਤਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।

(v) ਕੈਬਨਿਟ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਲਿਖੋ।

(vi) ਗ੍ਰੇਟ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਯੁੱਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

(vii) ਗ੍ਰੇਟ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵਿੱਚ CABAL ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

(viii) ਅਮਰੀਕਨ ਸੰਘਵਾਦ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।

(ix) ਯੂਐਸਏ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਕਦੋਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ?

(x) ਅਮਰੀਕਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਵਿਧੀ ਲਿਖੋ।

(xi) ਸੈਨੇਟ ਕੀ ਹੈ?

Scanned with CamScanner

(xii) ਫਿਲੀਬਸੱਟਰ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

(xiii) ਅਮਰੀਕਨ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

(xiv) ਗ੍ਰੇਟ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੀਆਂ ਦੋ ਮੁੱਖ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ।

Scanned with CamScanner

Roll No. ..... Total Pages : 7

44628/N

C–2114

WORLD REGIONAL GEOGRAPHY–I

Paper–A

Semester–V

Time Allowed : 3 Hours] [Maximum Marks : 45

Note : The candidates are required to attempt **two** questions each from Sections A and B carrying 7½ marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each. Use the outline stencils and simple calculators is allowed. Credit will be given for suitable maps and diagrams.

Scanned with CamScanner

SECTION—A

1. Give a detailed account of Physiography of Europe. 7½

2. Discuss about Climate and Resultant Natural Vegetation in South America. 7½

3. Write a note on Distribution and Production of Iron Ore in North America. 7½

4. Discuss about distribution of Population in North America. 7½

SECTION—B

5. Write a detailed note on Wheat cultivation in North America. 7½

6. Write a note on Cotton Textile Industry of Europe. 7½

7. Discuss about International Trade of South America. 7½

8. Mark the following on the given map : 7½

   (a) Pan American Highway.

   (b) Kiel Canal.

   (c) Rio de Janeiro.

   (d) San Francisco.

   (e) Ruhr.

SECTION—C

9. Write brief answers on the following : 5×3=15

   (i) Prairies.

   (ii) Names of three Scandinavian Countries.

Scanned with CamScanner

(iii) Two Centres of Automobile Industry in North America.

(iv) Name three rivers of South America.

(v) Panama Canal.

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ-ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 7½ ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿੱਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜਮੀ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 3 ਅੰਕ ਹਨ। ਸਟੈਂਸਿਲ ਅਤੇ ਸਾਧਾਰਨ ਕੈਲਕੂਲੇਟਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਚੁਕਵੇਂ ਨਕਸ਼ੇ ਅਤੇ ਚਿਤਰਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ ਹੋਣਗੇ।

ਭਾਗ—A

1. ਯੂਰਪ ਦੇ ਧਰਾਤਲ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਉ। 7½

2. ਦੱਖਣੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਜਲਵਾਯੂ ਅਤੇ ਉਤਪੰਨ ਕੁਦਰਤੀ ਬਨਸਪਤੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਉ। 7½

3. ਉਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਲੋਹਾ ਖਣਿਜ ਦੀ ਵੰਡ ਅਤੇ ਪੈਦਾਵਾਰ 'ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 7½

4. ਉਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਆਬਾਦੀ ਦੀ ਵੰਡ ਬਿਆਨ ਕਰੋ। 7½

Scanned with CamScanner

ਭਾਗ—B

5. ਉਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਕਣਕ ਦੀ ਖੇਤੀ ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 7½

6. ਯੂਰਪ ਦੇ ਸੂਤੀ ਕੱਪੜਾ ਉਦਯੋਗ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 7½

7. ਦੱਖਣੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਪਾਰ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 7½

8. ਦਿੱਤੇ ਨਕਸ਼ੇ ਉੱਪਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦਰਸਾਓ: 7½

(a) ਪੈਨ-ਅਮਰੀਕਾ ਹਾਈਵੇ।

(b) ਕੀਲ ਨਹਿਰ।

(c) ਰਾਇਓ-ਡੀ-ਜਨੇਰੋ।

(d) ਸਾਨ-ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ।

(e) ਰੂਹਰ।

ਭਾਗ—C

9. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ: 5×3=15

(i) ਪਰੇਰੀ।

(ii) ਸਕੈਂਡੇਨੇਵੀਅਨ ਦੇ ਤਿੰਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਮ।

(iii) ਉੱਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਆਟੋਮੋਬਾਇਲ ਉਦਯੋਗ ਦੇ ਦੋ ਕੇਂਦਰ।

(iv) ਦੱਖਣੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਤਿੰਨ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਨਾਮ।

(v) ਪਨਾਮਾ ਨਹਿਰ।

Scanned with CamScanner